

Шепельова Марія Володимирівна

Особливості виконання студентами завдань з високим ступенем невизначеності

Метою нашого дослідження було виявлення особливостей виконання студентами завдань з високим ступенем невизначеності, для чого ми обрали завдання «Крапки» із блоку «Геометричних» у комплексі завдань, запропонованих В. О. Моляко для дослідження творчого мислення. Вибірку склали 57 студентів ЗВО м. Києва. Дослідження проводилося дистанційно.

Запропоновані досліджуваним завдання «Крапки» характеризуються високим ступенем невизначеності як стимульним матеріалом, так і самою інструкцією. Це може, на нашу думку, активізувати творче мислення студентів, або ж блокувати його, аж до повної відмови від виконання завдання. Жодних рекомендацій щодо виконання цього завдання, таких як складність малюнку, абстрактність чи предметність, наявність сюжету, студентам не давалося. У дистанційній формі проведення дослідження є як свої переваги, так і недоліки. Перевагою є те, що студент міг обрати зручний для себе час для виконання завдання, а не долі ком – те, що ми не могли контролювати час, який витрачають студенти на виконання завдань, спілкуватися з ними у процесі роботи.

Опишемо результати дослідження за показниками, які ми виокремили, проаналізувавши виконання студентами творчого завдання «Крапки».

1. Розуміння інструкції та повнота виконання завдання.

За результатами проведеного дослідження, 58% студентів (28 осіб) зрозуміли інструкцію і повністю виконали завдання; 15% досліджуваних (7 осіб) не зовсім зрозуміли інструкцію, частково виконали завдання (про це свідчило виконання лише частини завдань, невиконання останнього завдання, розставлення крапок у будь-яких комбінаціях, а не так, як запропоновано у інструкції тощо); 4% студентів (2 особи) зовсім не зрозуміли завдання, але все ж таки спробували якось його виконати; 13% студентів (6 осіб) зовсім не виконали завдання; 9% студентів (5 осіб) спробували здати чужу роботу, сподіваючись отримати оцінку.

2. Здатність вхопити загальну сутність завдання. Варто окремо звернути увагу на виконання сьомого завдання, в якому студентам пропонувалося самостійно розташувати п'ять крапок і зробити малюнок. У ньому яскраво виявляється здатність вхопити загальну сутність завдання і продовжити самостійно хід думок, поданий в інструкції до попередніх завдань, а отже – мислити за аналогією. З цим завданням впоралися 73% студентів (35 осіб). У інших роботах це завдання або ж зовсім пропущене, або ж додані крапки, але не виконаний малюнок.

3. Наявність у роботах простих та складних геометричних форм. Виокремлюючи цей показник, ми маємо на увазі, що сам по собі стимульний матеріал – крапки – характеризується високим ступенем невизначеності, тобто існує досить багато варіантів виконання цього завдання, що ми і побачили у роботах студентів: від простих з'єднань крапок лініями, до складних малюнків, які мають багато елементів, композицію, кольори, назву тощо. Разом з тим,

блок, до якого належать ці завдання, називається «Геометричні», а у інструкції пропонується побудувати будь-які фігури. Проаналізувавши роботи студентів, ми встановили, що 23% (11 осіб) виконали це завдання буквально – об'єднавши крапки у прості геометричні фігури чи лінії в усіх семи завданнях. Ще 21% студентів (10 осіб) разом із простими фігурами використовували також і більш складні. У 15% робіт зустрічаються також з'єднання крапок хвилястими лініями. З цього можна зробити висновок, що студенти, які застосовували у своїх роботах прості та складні геометричні фігури, більш буквально сприйняли інструкцію, ніж ті, хто виконував прості та складні малюнки.

4. Наявність у роботах простих та складних малюнків.

Проаналізувавши роботи за цим показником, можемо констатувати, що прості малюнки зустрічаються у 23% робіт, а складні – лише у 4% (лише 2 роботи). Варіації складних малюнків досить різні, хоча таких робіт і зовсім небагато (4%).

5. Поряд зі складністю геометричних фігур та малюнків ми виокремили такий показник, як **об'ємність зображень**. Лише у 8% (4 роботи) простежується намагання надати зображенням об'ємності.

6. **Естетичний компонент у роботах студентів.** Тут ми маємо на увазі намагання зробити свою роботу більш візуально привабливою, яскравою, цікавою, красивою. Для цього деякі студенти застосовують кольори, додавання дрібних деталей до свої малюнків, намагання розташувати їх більш симетрично на аркуші і т.п. Естетичний компонент виявлено у 2% (1 робота).

7. **Кількість виконаних завдань.** Проаналізувавши роботи студентів нашої вибірки, можемо констатувати, що усі 7 завдань, які були задані, виконали 52% студентів; 15% студентів виконали 6 завдань; 2% – 4 завдання; 4% – 1 завдання; 13% – жодного завдання; 4% – більше 7 завдань, тобто пропонували по декілька варіантів виконання кожного завдання. Це характеризує здатність деяких студентів виконувати завдання не на мінімально достатньому рівні, а зробити більше, ніж від них вимагалось.

8. **Наявність підписів малюнків.** У вибірці досліджуваних, яку ми розглядаємо у межах цього дослідження, підписів до своїх малюнків не зробив жоден студент.

9. **Спосіб виконання роботи: на комп'ютері чи від руки.** 65% студентів виконали роботу від руки, 13% – на комп'ютері (нагадаємо, що 22% зовсім не виконали завдання). Роботи, виконані на комп'ютері, є досить простими і лаконічними, здебільшого обмежуються з'єднанням крапок лініями, можливо ще зафарбованими якимось кольором.

Висновки. Отже, проаналізувавши результати дослідження, ми виявили варіативність у виконанні студентами творчого завдання «Крапки» за такими показниками: 1) розуміння інструкції та повнота виконання завдання; 2) здатність вхопити загальну сутність завдання; 3) наявність у роботах простих та складних геометричних форм; 4) наявність у роботах простих та складних малюнків; 5) об'ємність зображень 6) естетичний компонент у роботах студентів; 7) кількість виконаних завдань; 8) наявність підписів малюнків; 9) спосіб виконання роботи: на комп'ютері чи від руки.